

Slovo k povzbuzení na středu 3. března 2021, na středu po 2. neděli postní
Biblická čtení: Jer 18,18-20; Ž 31; Mt 20,17-28

Milé sestry, milí bratři,

dovoďte dnes snad dvě krátké poznámky k oběma dnešním biblickým čtením.

První z nich je z proroka Jeremiáše, jednoho ze čtyř takzvaných velkých starozákonních proroků, vystoupivšího v Jeruzalémě těsně před jeho vypleněním a babylónským vyhnáním, začátkem šestého století před Kristem. Jeremiáš vystupuje a prorokuje v době, kdy babylónské nebezpečí pro Judsko bylo stále bližší. Boží slovo skrze Jeremiáše ovšem zaznělo jako nesmírně kritický a pro mnohé současníky velmi nepopulární hlas: Židé se v danou chvíli nemají spoléhat na sebe a lidská vojenská spojení (s Egyptem a dalšími okolními národy), jak činí, aby sami sebe uklidnili, ale mají se především v kající obrátit k Bohu. Nebezpečí (z Babylónie) je skutečné, již velmi bezprostřední, není možné žít si v klidu a pokoji dál.

Jeremiášovo nepohodlné proroctví nebylo přijímáno, sám Jeremiáš byl všemožně umlčován, pronásledován, zejména židovské elity se proti němu postavily, usilovaly mu dokonce o život, do cisterny byl Jeremiáš vhozen, aby v ní zemřel (nakonec z ní byl tedy vytažen).

A právě v této situaci se s prorokem v dnešním úryvku setkáváme: Jeremiáš vylévá svou vnitřní bolest, své rozhořčení, tíseň svého srdce i jeho hněv před Hospodinem, utíká se k němu v modlitbě a nařká před ním. Protože nepřijetí a různá protivenství provázela takřka celé prorokovo působení, najdeme takových míst v jeho knize povícero, jeho nářky daly vzniknout dokonce samostatné sbírce, biblické knize Pláč Jeremiášův.

Utéci se k Hospodinu je rozhodně to nejlepší, co v dané situaci může Jeremiáš udělat: Nebere spravedlnost sám do svých rukou, jen nařká před Hospodinem. I v hněvu, i s prosbou, aby bezbožníky raději zničil (jak je v následujících verších, kdybychom úryvek četli dál). Ale vše nakonec nechává na Hospodinu, nic jiného mu ostatně ani nezbyvá. A sám prorokuje dál a dál, protože ho Bůh k tomu nepřestává posílat.

Jeremiáš je tak – mimo mnoha jiného – krásným příkladem člověka, který v podobné situaci učiní jediné správné. Je nám příkladem, jak bychom se měli v podobných situacích měli zachovat i my všichni: Jsme-li svědky nějaké nepravosti, nejsme-li přijímáni, jsme-li třeba i nespravedlivě pronásledováni, pomlouváni, anebo blíží-li se nějaké obrovské nebezpečí a nám se zdá, že mnozí je neberou vážně, anebo se stále jen spoléhají na nějakou (neexistující) vnější pomoc, místo aby něco učinili se svým vlastním životem, obrátili se k Hospodinu a změnili se své chování k lepšímu, pak to první, co můžeme a máme učinit, je vylít své srdce, jeho obsah, včetně hněvu a zloby, před Pánem Ježíšem.

To neznamená nečinnost, i Jeremiáš konal. A už vůbec to neznamená, že my jsme ti spravedliví, zatímco ti druzí bídáci. Ne všichni jsme proroky jako Jeremiáš a jemu podobní, mnohdy jsme podobnější spíše jeho okolí. Ale ve všech případech je to právě prostředí modlitby, kdy máme větší naději správně rozpoznat, jak to s námi i s okolím je, co máme a co nemáme v dané situaci činit či říkat, kdy něco a kdy nic. A hlavně máme větší naději, že nebudeme jednat vedeni (pouze) emocí hněvu, ta zpravidla bývá špatným rádcem, naději, že se hněvem nenecháme unést a strhnout, to povětšinou končí nějakou další nespravedlností.

Zkusme si na Jeremiáše – ostatně na jeden z dalších výrazných starozákonních předobrazů Krista – vzpomenout, kdykoli se nás zmocní hněv, i třeba ten (skutečně či domněle) spravedlivý. Mysleme na Jeremiášův příklad zvláště i v současné situaci, kdy se nás možná také často zmocňuje hněv, ať už je hněv zaměřen vůči komukoli, kdy se nás zmocňuje frustrace i pocit bezmoci. Nejprve se utečme v modlitbě k Pánu Bohu, s ním nejprve projednejme svou při a pak teprve případně jednejme. Navíc také můžeme přijít na to, v čem se my sami v nynější situaci prohřešujeme, co děláme špatně, anebo naopak co náležitěho jsme zatím dělat nezačali...

Evangelijní úryvek (z Matoušova sepsání evangelia) je již ze samotného závěru Kristova veřejného působení. Pán Ježíš – obklopen svými učedníky a zjevně i s dalšími lidmi, sympatizanty, včetně žen ve svém doprovodu – už míří do Jeruzaléma a hovoří o svém nadcházejícím utrpení a zmrtvýchvstání. Zdá se ale, jakoby matka Zebedeových synů, zřejmě i ti synové Jakub a Jan sami a podobně i ostatní apoštolové Kristova slova ani neposlouchali, nepochopili anebo z nich záměrně chtěli vnímat jen to příjemné: «Třetího dne bude vzkříšen». Pán Ježíš hovoří především o svém nadcházejícím utrpení a oni si chtějí zajistit místa v nebeském království, které možná dokonce chápali i tak trochu pozemsky (jako mesiánské království nastolené zde na zemi po mesiánském vítězství nad Římany a znovuzískání svobody), dokonce «po pravici a po levici».

Pán Ježíš je všechny pokárá a připomene, že jediné, co jeho učedníci mohou, je «pít jeho kalich». Kalich utrpení, kalich schopnosti se z lásky obětovat, je-li toho třeba, kalich následování Krista, živého kalichem eucharistickým.

I to je dobré si vzít k srdci, neboť ani my nejsme často jiní než matka Zebedeových synů, která za ně prosí, než Jakub a Jan, kteří tuto intervenci své matky rozhodně neodmítají, kteří se možná s její prosbou ztotožňují, možná ji o ni třeba i sami požádali, nejsme jiní, než ostatní učedníci, kteří se proto na Jana a Jakuba rozzlobí, neboť možná v srdci chovají stejné touhy. Chceme z evangelia jen to příjemné.

V dobách kříže, v dobách pandemie je třeba odvahy pít z Kristova kalicha více než kdy jindy, protože schopnosti oběti, nasazení se pro druhého, pomoci druhým dle možností, jež každému z nás jsou dány, skutečného následování Krista je potřeba více než kdy jindy...